

Oslo, 6. september 2024

Nærings- og fiskeridepartementet

INNSPILL TIL NY STORTINGSMELDING OM INDUSTRI

Fastlandsindustrien, klimapolitikk og klimamål

Norsk industris konkurransevne vil de neste årene være avhengig av industriens evne til å delta i den grønne industriomstillingen som pågår. I tillegg til at EUs grønne giv innebærer en historisk satsing for kontinentet, tar hvert enkelt av landene sats for å sikre seg en posisjon i et fremtidig, grønt marked. Og konkurransen fra andre kontinenter er betydelig, blant annet fra USA, Canada, EU og Kina som alle satser kraftig på industriell omstilling. Tilgang på virkemidler for grønn omstilling har blitt et svært viktig kriterium for lokalisering av både fabrikker, utvikling og hovedkontorfunksjoner.

Dagens klimapolitikk for industrien baseres i stor grad på at Norge skal nå klimamålene gjennom samarbeidet i EU, i praksis ved at utslippskuttene i stor grad vil finne sted andre steder i Europa hvor kostnadene ved utslippskutt på kort sikt er lavere enn i Norge. Dette gjelder både i kvotepliktig og ikke-kvotepliktig sektor. Kostnadseffektivitet må være et sentralt hensyn i utforming av klimapolitikken. Men vi er på linje med Klimautvalget 2050 i vurderingen av at *«hva som er kostnadseffektivt må gjøres på et bredere grunnlag enn bare å se på kostnaden ved enkelttiltak på kort sikt»*. Norge kan ikke fortsette å oppfylle klimamålene gjennom utslippskutt i andre land. Utvalget påpeker at *«en strategi som utsetter alle utslippskutt i Norge til andre, billigere kutt er gjennomført i andre land kan gi en sen og brå omstilling i Norge når man nærmer seg 2050»*.

Industrien kan og må fjerne klimagassutslippene innen 2050. Med karbonfangst og annen teknologi kan industrien bli karbonnegativ. Innen 2030 kan fastlandsindustrien mer enn halvere sine utslipp, fra dagens nivå. Det forutsetter at riktige virkemidler igangsettes raskt.

Industrimeldingen

For å sikre en konkurransedyktig industri i Norge er det nødvendig med følgende tiltak:

1. *Krafttilgangen må økes betydelig og raskt.*

Realisering av potensialet for utslippskutt i industrien, på kort og lang sikt, forutsetter tilgang på betydelige mengder ny kraft.

2. *Støtte energieffektivisering.*

Det er et stort potensial for energieffektivisering. Energikommisjonen anslår

realistisk potensial innen 2030 til 1-5 TWh i industrien og 15-20 TWh i bygg. Energieffektivisering er i seg selv et viktig miljøtiltak. I tillegg er det den billigste og mest skånsomme veien til økt krafttilgang.

Enova ble opprettet for å fremme energieffektivisering. I det styringsavtalen som trådte i kraft i 2021, ble energieffektivisering fjernet som målekriterium for Enova. Energieffektivisering må igjen inn i styringsavtalen når det nå skal revideres og gjelde for en ny periode fra 2025. Det vil åpne for at det tidligere suksessfulle Industriprogrammet kan gjeninnføres slik at potensialet for energieffektivisering i industrien kan realiseres.

3. *Virkemidler som støtter kutt av punktutslipp i kvotepliktig sektor/i fastlandsindustrien.*

Den altoverveiende delen av utslippene i fastlandsindustrien er kvotepliktige. Kvotesystemet er ikke tilstrekkelig til å utløse reduksjonspotensialet i industrien frem til 2030, og det er ikke lenger nasjonale virkemidler tilgjengelig. Det meste av det resterende potensialet for utslippskutt kan teknisk sett realiseres med tilgjengelig teknologi, eller løsninger som er under utvikling og som kan ventes tilgjengelig og «moden» i løpet av få år. Punktutslippsprogrammet må innrettes i henhold til dette ved at realisering av utslippskutt vektlegges like mye som utvikling av ny teknologi, også i kvotepliktig sektor. Dette er for øvrig i tråd med anbefalingene i rapporten fra Klimautvalget 2050. Ved å inkludere utslippskutt i kvotepliktig sektor i målekriteriene til Enova i den nye styringsavtalen, legges grunnlaget for at punktutslippsprogrammet får en reell betydning for industriens utslipp.

Punktutslippsprogrammet er i dag begrenset til støttebeløp innenfor gruppeunntaket (MEUR 30). Dette er en begrensning som ekskluderer programmet fra å ha noen rolle for de største utslippene. Det må snarest etableres programmer som går ut over dette. Introduksjon av differansekontrakter i industrien kan være et effektivt virkemiddel for å fremme klimarelaterte prosjekter i kvotepliktig sektor. Men investeringsstøtte kan like fullt være et bærende virkemiddel også for store prosjekter. De nye statsstøttereglene tar utgangspunkt i at støtte utover MEUR 30 skal gis gjennom konkurransebaserte ordninger. Land som for eksempel Tyskland har etablert auksjonsbaserte differansekontraksordninger. Men EUs statsstøtteregelverk tillater administrativ tildeling der det er den praktiske løsningen. I et lite marked som det norske, er konkurransebaserte løsninger i mindre grad gjennomførbare. Punktutslippene i Norge er få og ulike, og ikke nødvendigvis godt egnet for auksjonsbaserte tildelinger av støtte. Handlingsrommet i statsstøtteregelverket for å bruke andre løsninger må benyttes.

Punktutslippsprogrammet må fortsatt være basert på løpende søknader og behandling. Periodevise og tematiske utlysninger passer dårlig for industriens arbeidsmetoder.

4. *Virkemidler for utvikling av miljøteknologi må styrkes kraftig.*

Selv om norsk industri har kommet langt i utvikling av lavutslipps- og nullutslippsteknologi, gjenstår store utviklingsoppgaver. Dette gjelder ikke minst

innen aluminiumsindustrien. Kraftig styrking av miljøteknologiordningen, Enovas teknologiutviklingsordninger og innføring av differansekontrakter er nødvendig for at industriens store utviklingsprosjekter kan la seg gjennomføre.

5. *Grønne finansieringsordninger må løftes betydelig.*

Regjeringen har selv anslått et behov for statlig risikoavlastning frem mot 2025 til 60 milliarder kroner¹. For å nå dette nivået, må gode ordninger etableres med vide rammer raskt. Grønne vekstlån er et godt og aktuelt virkemiddel. Den nye ordningen Grønn Industrifinansiering utgjør en styrking av rammene for grønn finansiering. Men det er fremdeles meget langt frem til Regjeringens anslåtte behov på 60 milliarder kroner.

6. *CO2-kompensasjonsordningen må ligge fast.*

Den klimaomstillingen norske industribedrifter står foran er formidabel og krever store investeringer. Beslutninger om slike investeringer krever høy tillit til norsk industripolitikk og forutsigbarheten i rammebetingelser. De to siste års innstramminger i CO2-kompensasjonsordningen er i denne sammenheng svært uheldig. Industriens viktigste rammebetingelse er flere ganger svekket uten å gi noe som helst forvarsel. Dette fjerner forutsigbarheten i norsk industripolitikk på en måte som gjør Norge til et langt mindre attraktivt land for store investeringer i climateknologi.

Med vennlig hilsen
Forum for Miljøteknologi
Marianne Lie (sign)
Sekretariatsleder

Forum for Miljøteknologi (FFM) består av en rekke av de største bedriftene i Norge innen prosessindustri og treforedling. Våre bedriftsmedlemmer har egne prosjekter innen miljøteknologi og fornybar energi. I tillegg er Fellesforbundet medlem. FFMs mål er at norske bedrifter skal være verdensledende i utvikling og bruk av miljøteknologi.

¹ Veikart mot Grønt Industriløft